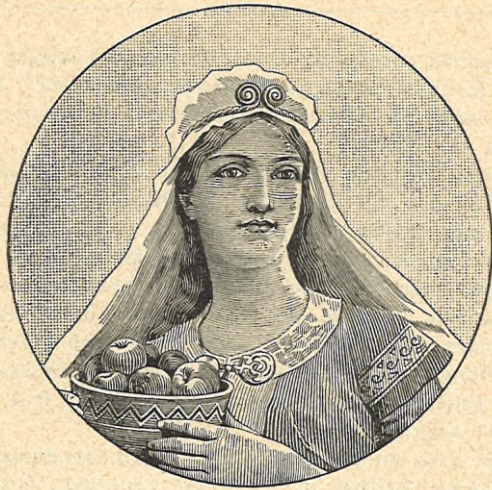


Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



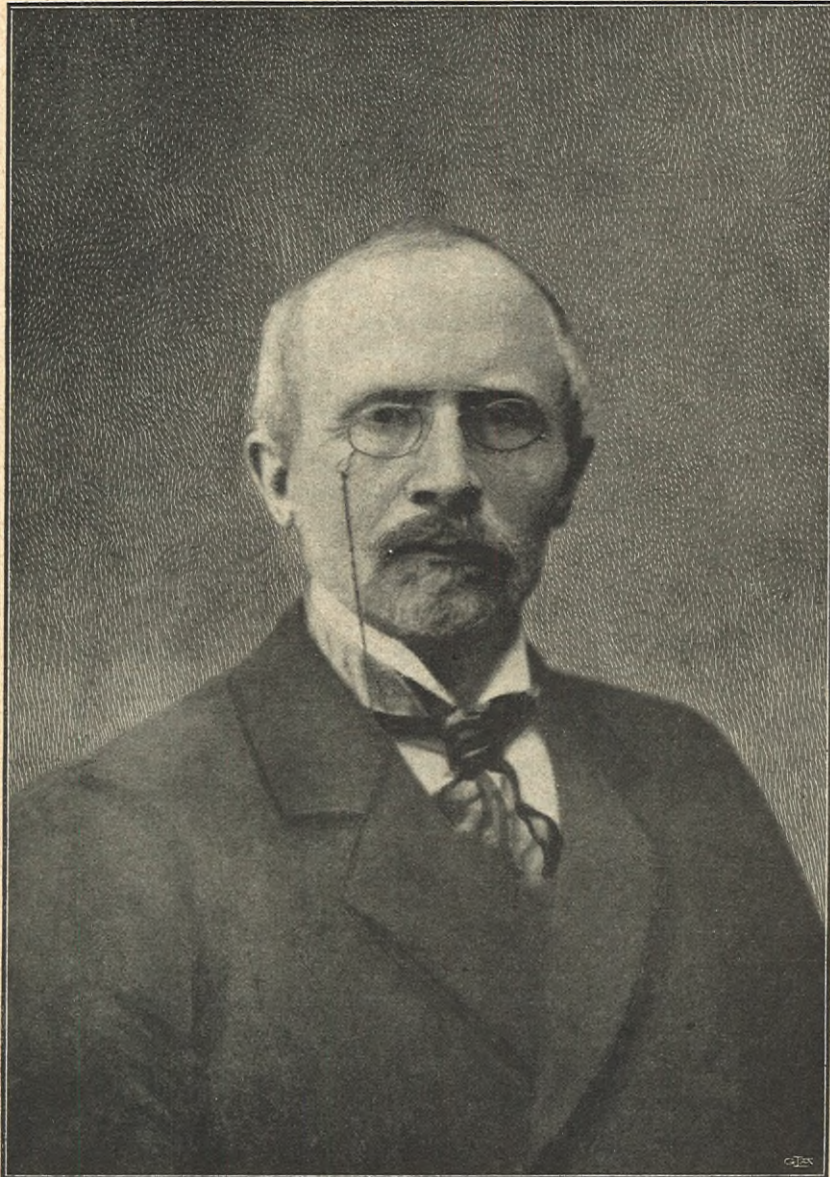


ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



OLOF HÖGBERG. SVEN NILSSON, SUNDSVALL, FOTO.

OLOF HÖGBERG.

DEN NYUPPTÄCKTE FÖRFATTAREN.

DÅ JAG HÖSTTERMINEN 1877, efter att hafva tillbragt ett år "på kondition" i Ångermanland, anländt till Uppsala och inskrifvit mig vid universitetet, kom jag — ehuru själf sömländing — att sluta mig till ett studentkoteri norrländingar, med hvilka jag sedan under några terminer, eller till dess jag lämnade Fyrisstaden, dagligen sammanträffade.

En bland de mest bemärkta i denna vår krets var Olof Högborg — icke därför att han ville eller sökte göra sig bemärkt, då han ju tvärtom i hela sitt uppträdande var tillbakagen och ofta rätt fåordig. Men när han yttrade sig, hade han allas öra, vare sig det gällde att berätta en historia eller att fälla ett omdöme. Han kunde stundtals sitta till synes

Hans behof voro ytterst små, och han ägde en rent af otrolig förmåga att få slanten att räcka till. Och ändå hade han råd att vara hjälpsam med det lilla han hade. —

Detta är i korthet mina minnen af Olof Högborg från Uppsalatiden. Terminerna för-runno, vänkretsen började skingras, men Högborg gick kvar en följd af år vid akademien. Han hade aflagt filosofie kandidatexamen och sysselsatte sig sedan med att gifva lektioner i matematik, hans hufvudämne. Men han hade ock därjämte fått andra intressen, såsom synes härnedan.

Själf hade jag lämnat Uppsala, valt tidningsmannens kall och satt som redaktör och utgifvare af Idun, då jag en dag i början af 1890-talet fick besök på redaktionsbyrån af den kände skriftställaren och föreläsaren d:r

oberörd af de öfrigas samtal och diskussioner; men plötsligt föll en replik, som kom sällskapet att lystra. Och var diskussionen än så liflig, ingen behöfde tveka om, hvarifrån inpasset kom, om ock den som gjort detsamma fortfarande satt aldrig så lugn och sluten. Då och då kunde ock ett bredt löje lysa upp hans ansikte och en blyxt skjuta fram ur hans öga.

Högborgs vänner "höllo styft" på honom och ansågo honom gifvet predestinerad till att en gång intaga en framskjuten plats som lärare vid universitetet. Hans begåfning, hanstanke-reda och förmåga att klart och koncist i ord forma hvad han ville hafva sagdt hänvisade honom härtill. För mången, som ej tillräckligt kände honom, föreföll han något tvär och otillgänglig. Detta var dock mera ett yttre skal. En hvar, som lyckats vinna hans förtroende, visste, att där bakom klappade ett varmt hjärta och bodde en vänfasthet, som bestod hvarje prof.

Emil Svensén, som kom med en diger manuskriptlunta i handen.

"Hör du, broder," sade han, "du minns naturligtvis Olof Högborg!"

Att den talande betonade ordet naturligtvis kunde ej väcka min undran. Ty hvad var naturligare, än att i samma ögonblick, som namnet nämndes, dess bärare och alla gamla kära kamratminnen från Uppsalatiden på en gång stodo lifslevande framför mig!

"Om jag minns!" Och jag hann ej tillägga vidare, förrän d:r Svensén lät manuskriptluntan falla på bordet framför mig och fortfor:

"Ah, var hygglig och titta på det här — Olle har skrifvit det — och det är bestämdt något med det!"

Jag lofvade med nöje taga hand om Högborgs digra inhäftade och tätskrifna manuskript och sedan delgifva den ärade öfverbringaren min mening därom.

Då jag ändtilligen fick tid att taga itu härmed, väcktes genast mitt intresse — det var så olika allt annat man läst. Det verkade emellertid ej riktigt färdigt. En del kapitel voro fullt utarbetade, andra åter mera flyktigt skisserade, och framför allt borde de många skilda delarne bättre fogas i hop så att säga. Efter samråd med d:r Svensén återsände jag manuskriptet till författaren med dessa erinringar, som han sedermera sade sig skola taga ad notam. Han hade för öfrigt, skref han, tänkt omarbete verket helt och hållet och lofvade att längre fram, sedan detta skett, låta höra af sig.

Ären gingo emellertid, ja, alltför många år. "Den stora vreden" hvilade tydligen öfver detta verk. Och under tiden satt dess upphofsman där uppe i sitt kära Norrland och lät sin örnblick flyga ut öfver vidderna, höjderna och fjärdarna. Och oupphörligt mejslade och filade han på sin skatt, blef aldrig rätt nöjd med sig själf och sitt arbete. Någon gång lät han ett litet smycke af densamma glindra för en förtrogen väns ögon. Men så stängde han åter in den i sin själfkritiks gömslen. Nu är dock förtrollningen bruten, skatten upphämtad i ljuset och "den stora vreden", som hvilat öfver densamma, borttagen.

Och huru har detta gått till? Ja, historien härom bestyrker ytterligare, huru "böcker hafva sina öden", som det heter, och dessa ibland mycket märkliga.

Fjorton år efter det d:r Svensén första gången talade med mig om Högborgs arbete infann sig hos mig — det var i början af sistl. april månad — en annan vän till Högborg, ledamoten af riksdagens andra kammare skolföreståndaren hr J. Nydal från Ångermanland. Hans raskt framkastade fråga var: "Hvad ska' vi göra med Högborg? Finns det ingen möjlighet att få ut hans Norrlandsroman?"

Som en ingivelse sköt tanken på den af Idun anordnade litterära pristävlingen genom mitt hufvud, och jag sporde: "Kan riksdagsman Nydal snarast möjligt skaffa Högborgs

arbete i mina händer, skola vi utan hans vetenskap inlämna det till Iduns pristäffling, Vi blefvo ense därom, och inom åtta dagar därefter hade "Den stora vreden" gjort sitt intåg på Iduns redaktionsbyrå, där den dock till slut, då verket blifvit genomgånet, kom att förvandlas till en stor glädje. Slumpen, kan man nästan säga, hade här kommit författaren, hans verk och oss till hjälp. Utgången af pristäfflingen är kungjord och arbetet, sådant det nu föreligger, är som ett helt nytt verk i jämförelse med den första upplaga däraf, som jag en gång i tiden hade nöjet taga del utaf. Sådant det nu befunnits, är det ett verk, som skall varda bestående. —

På redaktionens anhållan hos hr Högberg att få mottaga några uppgifter om hans person och hans lif sände han oss nedanstående, som han tyckte kunna "tjäna som material" till en biografi. Vi anse oss emellertid ej kunna nyttja det bättre än genom att helt enkelt aftrycka det, då det ju i sin uttrycksrikedom och i sin här och där korthuggna form ger en god bild af författaren. Biografien lyder:

*

Född den 27 september 1855 i Högsjö socken af södra Ångermanland, Västerbottens län. Min far var hemmansägaren Johan Högberg, en rättrådigt sinnad, för samhällsfrågor intresserad och mekaniskt begåfvad man, utmärkt berättare, outtömlig på minnen från det framfarna. Äfven min mor, Märta Hultin, hade såsom ättling från en af landskapets äldre knapadelssläkter mycket omfattande släktnin, som trängde långt tillbaka i tiderna åt flere håll.

Barndomsminnen från en karg och dyster dalbygd mellan höga berg, där ufven i nordan satt och tjöt mot ufven i sunnan om höstkvällarne. I dalens botten en å, sista återstoden af en "postglacialälf", kantad med busksnår, framringlande mellan uråldriga nipvallar. Mina käraste minnen från denna dalbygd voro denna å och ett härligt syskonpar väldiga rönnar, under hvilkas sammanflätade kronor far byggde sin väldiga barnskara en från marken upphöjd lekstuga, där jag hörde bygdens sista fiol och första dragspel.

Tre stämningar voro starkt rådande omkring mig: nyläseriet, som fördes till togs af en rad tämligen tvifvelaktiga "vinkelpredikanter", däribland en del "falske profeter i anda och sanning"; den nästan obrutna gammaltron på en andlig sidovärld af hvarjehanda egenomliga skepnader, isynnerhet de norrländska skogsviddernas ljusa andeväsen Hvitran, människans undanskjutna, misshandlade och hämndlystna kusin från skapelsen; slutligen den i orten grasserande skogs rörelsen, det första baggböleriet, hvars historier om skogsköp och timmerstöder m. m. allsmäktigt inträngde i mina lekar med grannarnes barn, så att äfven vi, de små, hade våra uppgörelser om hygge, sågning, förloradt virke o. s. v. Jag var själf sågverkspatron med egen såg i bäcken, en gåfva af far, den öfverådigt skicklige sågbyggmästaren.

Ungdomsåren framleddes i den härligt leende trakten kring Säbrå kyrka, Frans Mikael Franzéns älskade ålderdomshem. Nejdens tjugande öga, den oförgätliga Nässjön, skolade mig till en stark och hårdig simmare under somrarnes nästan vilda friluftslif.

Elftva år gammal intogs jag höstterminen 1866 vid "elementarläroverket" i Hernösand, då för tiden ett hus utan herde hvad skol-tukten beträffar, men ej dess mindre ett idogt "pluggnäste". Vi pluggade paradigmer så, att det skrällde genom kvarteren och "själf-

vaste vägg!—n hade latinska grammatiken på sina fem fingrar". Öfversitteri, slarfvig skolgång, fruktansvärd "absentation" voro de utmärkande dragen bredvid skolfliten. I fråga om prål var det vår högsta ärelystnad att få ståta i skinnbeslagna byxor, troligen efter mönstret af det i staden förlagda batteriet af Svea artilleriregemente.

Håg för språkliga studier och ren svensk språkodling väcktes af en kamratligt sinnad, hjälpsam och människovänlig lärare, adjunkten Erik Billmark, håg för matematiken af den månglärde, för allt mänskligt intresserad, högt begåfvad och som människa ovanligt älsklige lektor Carl Johan Blomberg. Kärleken till sistnämnda vetenskap kom också att enväldigt behärska mig från mitt femtonde till det trettonde året. Var också djupt hängifven det historiska studiet, men för min myckna "absentation" ville lektorn i ämnet ogärna anse mina kunskaper såsom frukten af ordentligt arbete, utan tillskref dem snarare "det historiska sinnet", hvilket både förargade och smickrade mig. Blef "med beröm godkänd" i mogenhetsexamen den 27 maj 1876. På grund af slarfvig skolgång bedömdes mitt uppförande som "oklanderligt". Rektor hade velat skriva "mindre stadgadt", men måste ge sig för det kraftiga motståndet af den matematiska censorn. Föreslagna premier gingo emellertid min näsa förbi och detta kändes mycket bittert.

Inskrefs vid Uppsala universitet den 27 sept. 1877 kort efter den då undanstökade jubelfesten, då "Alma Mater" hade inträdt i sitt femte lefnadssekkel. Äfven jag blef af äldre "landsmän" allvarligt förhållen att "slänga" all tanke på pluggning under första året, "innan du fått ordentligt sikte på stan". Man skulle inte förhastiga sig vid studiernas anläggande, och då man väl börjat dem, så voro studier, men ingen examen nära nog den rådande grundsatsen i dessa tider af juvenalismens efterklang och förfall. Det var också med en viss svårighet, som jag undgick den nämnda grundsatsens öde. Efter tre års friskt arbete och öfverarbete i matematik, mekanik, astronomi och fysik aflades filosofie kandidatexamen den 27 maj 1880 med öfverbetyg i de nämnda vetenskapsrummen. Och ehuru väl licentiatexamen borde ha kunnat affärdas i närmaste vändning, stannade det nu med examenslagarne. Orsaken låg dels i de stegrade egna anspråken på den tämligen allmänt spådde, blifvande akademikern, dels på krafternas öfverskattning och splittring genom tidens mångfaldiga intressen bredvid studierna. Var med bland stiftarne af föreningen Verdandi, blef en ifrig nykterist, verkade vid olika folkbildningsanstalter, såsom när Uppsala arbetarinstitut upprättades på initiativ af numera prof. E. Lindberg i Göteborg, och kunde sällan stå likgiltig inför de sociala dagsfrågorna. Denna akademiska tid var en allmänintressenas tid, och jag var blott ett barn af min tid. Impulser mottogos och gåfvos med mycken liflighet.

Håg för historiens värden, för odling af folkminnen och den folkliga språkstilen väcktes hos mig af hr Emil Svensén, och 1885 utarbetade jag de första utkasterna till det arbete, som tjuguar senare blef "Nordsvenska öden".

Vid sidan af dessa och andra olikartade intressen bedrefvos de matematiska vetenskapernas studium med ifver och framgång. På deras område uppfångade jag också en hel lång rad af uppslag, som nog en dag torde komma att gå an, då de nått en passande utformning. Men summan af det hela blef i första hand, att mångfrestaren tvangs af sinande tillgångar att ägna sig åt "privatdocentens" brödyrke. Som sådan fick jag upplefva en ny

akademisk järnålder, då det gällde att hastigast och billigast inplugga "tentamenskatekesen" i folk, som nu lefde efter grundsatsen "examen utan studier".

Detta fortgick tills reverserna började fylla tio år. En tid uthärdade jag häxdansen rätt bra, men måste slutligen ge mig, och med den andra omarbetade upplagan af mina "Nordsvenska öden" såsom den enda synbara behållningen flyttade jag 1889 hem till deras berättare, far och mor, som hänrycktes öfver att höra sina minnesskatter i skrift, utfyllde dem yttermera och tålmodsfult motsågo frukten af arbetet.

Jag kom nu klart underfund med, att dessa berättelser hvilade på historiskt grundlag, fick dem utfyllda från andra håll, genomforskade det norrländska stiftsarkivet och fann där både tidsfärg, språkfärg och lifsfärg. År 1891 utfördes med de sålunda vidgade uppslagen en ny upplaga. Till sitt innehåll var denna då väsentligen sådan som den nu föreligger, till omfånget dock betydligt större. Men egen missbelåtenhet med formbehandlingen hade till följd, att handskriften fick "ligga till sig". Under de följande åren, då jag dels var anställd som vikarierande föreståndare vid Gudmundrå högre folkskola, dels arbetade som föreläsare och journalist, omarbetades handskriften helt eller delvis flere gånger med nya inslag. Särskildt har afslutningen måst ske under kasserande af väldiga handskriftsmassor.

Dessa "Nordsvenska öden" ha i stort sett varit mina öden under tjugu år af mitt lif, och deras öferskrift "Den stora vreden" blir också rätt betecknande för mitt lufs stjärna under denna tid.

Olof Högberg.

*

Härtill vill jag endast — med sinnet ännu fångat under intrycken från läsningen af författarens verk — lägga den mycket rimliga förmodan, att Olof Högberg själf, andligen sett, är ett af dessa "gråmansbarn", som han i sina Nordsvenska öden så fantasirikt skildrat, en Gråe Jägarens gudson, den där genom sin begåfning höjt sig vida öfver mängden och i likhet med förvandterna af samma art kommer att rikta den öfriga världens uppmärksamhet på de norrländska landsändar, hvilkas öden han berättat, och dem han håller så nära. Vildmarken skall ej svepa sitt dunkel öfver hans gömda graf — Norrlandens stjärna skall allt klarare lysa öfver det minnesmärke han rest sig i sina "Nordsvenska öden".

FRITHIOF HELMBERG.

TVÅ SKÄRGÅRSDIKTER. AF DANIEL FALLSTRÖM.

I.

VILDMARK OCH HAF.

HUR LITET det behöfs, o Gud, att känna lifvets fullhet slå två armar kring en som en brud och klarögd genom lifvet gå!

Min hund, min båt och mitt gevär — och se'n jag trotsar hvarje sorg, och på de nakna gråstensskär jag timrar lyckans solskensborg.

En storm, som piskar kind i glöd och öfver stäf i glitter står — och sorgens svarta ros blir röd, och hjärtat återfår sin vår.

GARDINER

tvättas utan att desamma utsättas för slitning af Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Och vindens sus i gröna löf,
där skogsstig knappast trampad är,
men älgan sätter trygg sin klöf —
det vildmarkssång till hjärtat bär.

Jag har haft nog af konstladt lif,
af hycklad vänskaps lögn och svek —
nej, vildmark, haf och himmel gif,
och lifvet blir en munter lek!

Natur, du är det stora ord,
som skrefs som hjärtats första bud
och strålar hvarje vår på jord,
i färger skrifvet ned af Gud —

Så kom, när drifvan töt ned
och lärksång jublar i det blå
med ny en länk till lifvets ked,
tills jag hos dig skall hvilans nå.

II.
TROLLSPEL.

GYLLNE aftonglans på stilla vatten,
här och där ett stänk som af Bordeaux,
tills den kommer med sin pensel, natten,
målar allt i drömmens djupa blå.

Tystnans fågel breder vingar mjuka
öfver marken, höljd i dimmans skir,
och mitt hjärta, det af lifvet sjuka,
nästan friskt af nattens skönhet blir.

Sagans ö min skärgårdsö är vorden —
aftonstjärnan tänds vid skogens rand,
hafvet sjunger sakta då för jorden
om sin längtan efter ljunghädd strand.

Spelar sakta . . . drömmackorder susa . . .
Men jag längtar till den svala ro,
som i havets famn, den silfverljusa,
under mänskensnätter synes bo.

EN SÄLLSAM BOK. FÖR IDUN AF
MATHILDA ROOS.

(Slut fr. föreg. nr.)

OSCAR WILDE var en sinnlighetens titan — en modärn don Juan — och liksom denne fullbordar han konsekvent sitt hemska öde. Men i motsats till Don Juan — och Dorian Gray — öfverlever Wilde sin undergång; tragikens ödestunga storhet viker ifrån honom, men han reser sig i stället som en ny människa. Sällad af ett lidande utan gräns, får han åter något af den helt förlorade gåfvan att — ej dissekera, plocka sönder sitt inre i paradoxala småmynt, utan att se sig själf, se sitt jag, och i denna nya syn också se tillvaron afspeglad på ett annat sätt. Hans skönhetstörst uppsöker andra sätt att tillfredsställas; estetiker, skönhetsdyrkare blir han visserligen alltjämt, något af pose finnes kvar äfven i »De profundis», han lika litet som någon annan kan förändra sitt väsendes grunddrag — men föremålen för hans skönhetstörst bli andra och högre. Han upptäcker, hvad som förut var honom fördoldt: själens skönhet, ej den som består i lifsförnimmelsernas ursinniga stegring, i individualismens själfviska högmodsdrommar, utan i renhet och sanning, i det slags individualism, som skänkes oss af »frihetens lag». Och han ser denna nya skönhetssyn förkroppsligad i Kristi gestalt.

Någon recensent har funnit det plågsamt profanerande, att denne själfviskhetens och njutningslystnadens apostel dristat sig analysera Kristi karaktär och tro sig ha förstätt

hemligheten af ett väsen i allt honom så olika. Jag kan ej dela denna åsikt; för mig är det tvärtom något stort, ett bevis på den oändliga skönheten, den gudomliga kraften i människosonens person, att han kunnat förmå en af synden så förskämd varelse som Oscar Wilde att beundrande och hänryckt kvardröja i hans silfverrena atmosfär. Jag menar nu ej att Oscar Wilde helt förstätt Kristus; det djupaste af dennes väsen var honom nog fördoldt. Men han har med en konstnär af lidandet renade fantasi sett något af människosonens härlighet.

Han kallar Kristus den störste individualist som funnits — och däri har han rätt: den störste som funnits och någonsin kommer att finnas. Aldrig har någon såsom Kristus lefvat ut sin personlighets alla krafter, lefvat ut dem så intensivt, att ännu i dag en vibration däraf förnimmes i hvarje fiber af mänsklighetens organism — något som Wilde också uppfattar, då han ger Kristus äran af de största konstverk, som skapats. Aldrig har någon så helt varit sig själf som Kristus, aldrig har någon så häfdat sin rätt att gå den väg, hans inre röst manade honom att gå — »vissten I icke, att i de stycken min Fader tillhör bör mig vara?» svarar den tolfåriga gossen sina föräldrar, då de förebrå honom den oro han försakat dem genom att stanna kvar i Jerusalems tempel.

Men äfven Oscar Wilde var en individualist, om än ej i samma grad som Kristus; skillnaden mellan dem bestod blott i arten af den vilja, som var motor i detta sjäflifvets fullkomnade. Kristi vilja hvilade helt i Guds; den var på ett för oss ofattbart sätt genomträngd af den heliga ande, det var ett Guds beläte såsom intet annat han framlefde ur sitt väsendes djup, i motsats till den olycklige diktaren af »De profundis», som hämtade sin kraft från annat håll och ur sitt inre framlefde en hemska vrångbild af människa.

Wilde kallar också Kristus den störste konstnär, som funnits — ty enbart konsten kan ge uttryck åt lifvet, och det är blott en konstnärns fantasi, som möjliggör detta djupa förstående, som gjorde Kristi lif till ett med mänskligheten eller för att använda Wildes uttryck: symboliskt med sin samtid. Och detta är sant. Kristus hade icke blott en konstnärns, men en Guds fantasi. Hans gudomliga inbillningskraft trängde icke blott ned i människohjärtats djup, utan i aflägsna tiders mysterier, i grafvarnes och jordens dunkel. Därför förstod han allt, därför kunde han känna med alla — publikaner och skökor — därför kunde han tukta och bestraffa och aldrig någonsin gå på sidan om sitt mål. Utan fantasi finnes i själfva verket blott en inskränkt medkänsla; oförmåga att fatta andras kval gör mig ur stånd att hysa deltagande annat än med det jag har inför ögonen. Men den mest sjudande fantasi kan bli steril på deltagande, om ej kärlekens vindar blåsa därigenom. Fantasien är blott instrumentet, eolsharpan, som andens lifgifvande fläktar beröra. Där är åter skillnaden på förutsättningar, den skillnad, som skapar de olika typerna: individualisten, som genom kärlek leiver ut sitt väsendes innersta för andra, och individualisten, som i njutningens tecken lefver ut det åt sig själf.

Helt har Wilde ej förstätt detta, men han har berörts — och stundom djupt berörts — af ödmjukhetens och kärlekens, af ångerns och försoningens ande. I den paradox, där han kallar det »sköna» och »heliga» handlingar, då den förlorade sonen förskingrade sin arfvedel och vaktade svin i främmande land, emedan dessa handlingar framkallat ångerns sublima ögonblick, tangerar han en sanning, om hvilken han själf säger att »man måste nästan sitta i fängelse för att förstå den» — och om

KÖP
Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.

Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

hvilken Kristus skulle säga: »den som kan fatta det, han fatte det!» Det finnes hemligheter i hvarje människolif — syndafall, dolda eller öppna, man kan ej kalla dem *sköna*, men det är dock de, som gifvit lifvet en skönhet, som det förut ej ägt, som kommit själen att lyfta sig till höjder, den förr ej drömt om. Petrus hade ej blifvit den »klippman» han blef, om han ej genom förnekelsen lärt känna sig själf, lärt känna och bekämpa den förrådiska svagheten i sin lidelsefulla natur.

Oscar Wilde var en människa, som ej får dömas efter hvardagsmått. En fantasi så rik och glödande, ett lifsbegär så intensivt, att om det delades ut på hundra andra, skulle dock däraf skapas fullblodiga genomsnittsmänniskor, en själ, i hvilken rörde sig tusen själars lif, en hjärna, där tankarna blixtrade och fräste — allt detta måste berättiga honom att ej dömas på samma sätt som en lugn hvardagsmänniska. Jag menar nu naturligtvis ej, att han skall dömas efter en annan moral, jag menar blott bedömas. Här om någonsin gälla orden:

»Det är ej samma lag som styr

förståndets män och fantasiens martyr».

Eller, för att gå till en högre instans:

»Hvilken, som är utan synd, han kaste första stenen.»

Må därför Oscar Wildes böcker läsas med allvar och bafvan; må vi känna »fasa och medlidande» inför skådespelet af en rikt utrustad ande, en som »gudarna gifvit nästan allt», men som i stället för att »fullkomna sig genom dyrkan af skönhet», fläckar sin skönhetskänsla ända därhän, att den till sist blott kan tillfredsställas med smuts och brott. Må vi bli »sjuka i hjärtat», då vi höra dessa domens och dödens ackord, som brusa genom de sista sidorna af denna hemska, mäktiga symfoni. Då skola vi också bafva för oss själfva, bafva för de mörka, okända djupen i människohjärtat och som ett försonande minne af Oscar Wildes ödelagda lif gömma de gripande orden: »Vi bära *alla* himmel och helvete inom oss!»

AUORE LUNDQVIST.

EN BLAND VÅRA mera anspråkslösa, men det oaktadt i vida kretsar kända och



AUORE LUNDQVIST.

uppburna författarinnor, fröken Aurore Lundqvist, har i veckan ingått i den ålder, att hade hon varit karl och hade hon därjämte tillhört ämbets- och tjänstemannavärlden, så hade hon nu kunnat till vederbörande inge sin afskedsansökan och därjämte sin begäran om pension för den tid, som ännu står henne åter.

Hon fyllde nämligen den sextonde november sina fem och sextio år.

Kan emellertid af nu nämnd anledning ingen pension blifva henne beviljad, så står hon emellertid ej på bar backe, som man säger. Hennes förmögenhet torde visserligen vara ungefär densamma som ingen, men hon har just för några få månader sedan vunnit inträde på hemmet för Pauvres honteux uppe vid Surbrunnsgatan. Och såsom gammal prästdotter har hon därjämte en om än obetydlig pension att lita till.

Aurore Lundqvists fader var en på sin tid ganska omtalad man.

Han verkade både länge och väl såsom kyrkoherde i Julita socken, i en bland Södermanlands fagrade näjder, till den beställningen kallad af hans excellens friherre Carl Bonde på Nynäs i dennes egenskap af förmyndare för dåvarande patronus frih. Carl C:son Bonde på Eriksberg. Denna befattning tillträdde Lundqvist anno 1836 och stannade på platsen i jämt tre decennier eller till sin år 1866 inträffade död, "högt aktad för sitt redbara väsen, sina ädla tänkesätt och sin samvetsgranna ämbetsplikt", såsom det rörande honom står att läsa i Strängnäs stifts herdaminne.

Gamla kyrkoherde Lundqvist tycktes efter allt att döma hafva, om också icke i lärdom, så i åtskilliga andra stycken varit hufvudet högre än flertalet bland sina samtida ämbetsbröder inom det sörmländska stiftet. Han var i motsats till dottern Aurore, hvad man plägar kalla en rifvande person, och såsom alla sådana blef han från olika håll mycket olika bedömd. Hans arbete för kunskapens spridande, för ordnings och sedlighets upprättande inom församlingen var emellertid både känt och erkänt. Hans glada och gästfria hem var äfven kärt för mången församlingsbo.

Under den första tiden af hans prästerliga verksamhet trodde man bland allmogen, att snart sagdt ofvernaturliga gåfvor blifvit honom förlänade. Särskildt hade han rykte om sig att kunna fördrifva onda andar. Ett exempel må anföras, I närheten af den plats, där Valla järnvägsstation nu är belägen, funnos en gång i tiden en bonde och en skomakare, som ända till döddagar lågo i fejd med hvarandra. Men hyad värre var: deras fiendskap slutade icke ens, sedan de kommit ned i sina bredvid hvarandra liggande grafvar, ty ifall man får beteckna socknens gamla klockare såsom något sanningsvittne, så förde de gamla antagonisterna nattetid ett hiskligt oväsen borta på kyrkogården. Den gamle hedersmannen till klockare visste icke hvad han skulle taga sig till, men slutligen beslöt han sig för att vända sig till kyrkoherden med sina bekymmer. Han bad honom "läsa öfver dem". Åtföljd af adjunkten och klockaren, begaf sig kyrkoherden en natt till socknens kyrkogård. Sällskapet vågade sig endast inom grindarna, men Lundqvist gick fram ända till "spökgraven". Hvad han där gjorde, berättade han ej för någon människa, men när han åter träffade sitt sällskap, yttrade han: "nu kan ni gå, nu är allt väl beställt". Och från den dagen eller rättare sagdt från den natten förekom aldrig något sådant där mystiskt oväsen på Julita kyrkogård. Men illa tilltygad blef kyrkoherden af bonden och skomakaren, ty, ifall man får tro legenden, så kunde gubben Lundqvist från den natten ej hålla hufvudet stilla. Han lär nämligen fått en släng med under de stridslustna spökenas batalj.

Så mycket om Aurore Lundqvists på sitt sätt märklige fader.

Från hennes eget lif finnas däremot inga särskilda märkligheter att förtälja.

Det har förflutit lugnt och stilla. Enkel och

tillbakadragen som Aurore Lundqvist alltid varit, har hon icke gjort mycket väsen af sig. Och hade hon icke haft en obetydlig lust att på papperet nedskrifva ett och annat af hvad som rört sig i hennes inre, hade hennes bild aldrig blifvit synlig i Iduns spalter. Men vid sidan af de dagliga hushållsbestyren och såsom en omväxling med dessa har hon älskat att gripa till pennan. Och såväl i den periodiska pressen, i våra tidningar och tidskrifter, som i bokform hafva åtskilliga bland hennes litterära alster bragts till allmänhetens kännedom, ibland med utsatt namn, ibland och kanske oftare under signaturen Lisseg.

Tid och plats förbjuda oss att här ingå på någon analys af hennes litterära alstring. Finge hon själf råda, skulle hon med den blygsamhet, som är henne egen, utom allt tvifvel undanbedja sig hvarje sådan. Vi nöja oss därför med att citera några rader ur en recension, som doktor C. D. af Wirsén en gång skref om en bland hennes böcker. Och vi göra det desto hellre, som hvad han här yttrat torde vara väl ägnadt att generaliseras till ett mera allmänt omdöme om Aurore Lundqvists hela författareskap.

Hans omdöme rörande berättelsen "Sege" löd, bortsett från den detaljerade innehållsredogörelsen och några smärre anmärkningar, som så:

"Denna berättelse är ganska tilltalande och vittnar både om iakttagelseförmåga och om en i hög grad sund lifsuppfattning. Skildringen är liflig. Den är ej utdragen på bredden, utan utvecklar sig klart, raskt och bestämt. Skulle man här kunna göra någon anmärkning, så gäller denna själfva återgifvandet af samtals-tonen, hvilket alltid är en stötesten och här någon gång röjer ett bemödande att vara naturligt, hvilket strider mot naturtroheten, efter som själfva bemödandet aldrig bör synas, aldrig ådraga sig uppmärksamhet. Den är ett godt, hyggligt och redbart arbete, denna berättelse af Aurore Lundqvist, den kan läsas i hvilket hem som helst och är ägnad att skingra den olycksaliga föreställningen, att goda böcker nödvändigt måste vara tråkiga, en föreställning, som är mera spridd än man vill tro inom åtskilliga kretsar, hvilkas litterära bildning är lika svag som deras kraf på spännande, nervretande läsning är tygellös." Och slutklämmen i hans ganska utförliga recension var en önskan till den aktade författarinnan om "god fortsättning".

Af denna fortsättning har emellertid icke blifvit så synnerligen mycket. Hennes af trycket utgifna böcker äro lätt räknade — de inskränka sig till ett par tre längre berättelser och ett band folklifsskildringar från Södermanland — och med hänsyn till hennes nu uppnådda sextiofem år, är väl för framtiden icke mycket att vänta. Om hennes i all sin anspråkslöshet tilltalande författareskap hafva vi emellertid velat erinra, då den litterärt anlagda och litterärt intresserade åldringen nu firar sin sextiofemårsdag, aktad och ärad af alla, med hvilka hon under en lång lefnad kommit i beröring.

H. V—N.

I UPPSATSEN »EN SÄLLSAM BOK»

af Mathilda Roos inflöt i förra numret ett störande tryckfel, som vi önska härmed rätta. På 9:e raden nedifrån första spalten står nämligen: fullkomligt ny; detta bör läsas: fullkomligt ren.

EN FÖRLORAD OPERAKVÄLL. HUMORISK AF ARVID AXELSON.

HERRSKAPET PÅLSSON hade flyttat in från landsorten och bodde i ett litet enkelt hus på Bengt Ekenhjelmsgatan på Söder. Herr Pålsson hade varit bruksinspektör och innehade en pension af bruket, hvilken jämte de besparingar han under loppet af trettio år haft tillfälle att göra som förvaltare af en medelsortens spiksmedja och en leveranskraftig spadfabrik skaffade honom medel till en anständig bergning.

Hvarken hustrun eller den adertonåriga dottern Signe hade förut vistats i hufvudstaden, hvadan dess jämförelsevis storartade liflighet och glans väckte deras förvåning och för-tjusning.

Där det finns en vacker flicka i huset, dit komma snart unge män, och det dröjde inte länge, förrän notarien Lilja, som för ett år tillbaka börjat sin tjänstgöring vid tullverket, gjorde visit i huset samt berättade, att han egentligen hörde till släkten. Hans mor var riktigt kusin till fru Pålsson, och han och Signe voro sålunda syslingar.

Unge Lilja, hvilken var ensam och allena i den stora staden, var belåten med att komma in i en bra familj, och Signe, hvilken knappt sett några andra män än de knackspelande och toddydrickande bruksbokhållarne, kände sig betydligt tilltalad af herr notariens klarblå ögon, väl uppvidna mustascher och sensationsväckande, alltid träget förnyade halsdukar. Tom, såsom han mycket snart lät sig kallas, var inom kort som barn i huset.

Tom lefde hufvudsakligast af de pengar, han fick hemifrån, och hade icke höga tankar om sina utsikter att komma framåt på ämbetsmannalifvets knaggliga stråt. När han därför efter en längre tids föga inbringande tjänstgöring som extra biträde hedrades med förtroendet af ett förordnande, kände han sig svällande af stolta framtidsförhoppningar. Han inlade i skötandet af sin lilla kammarskrifvare-syssla ett nit, som varit värdt en byråchef, och när han efter förordnandets upphörande kvitterade sin aflöning, ansåg han icke dagen kunna aflöpa för mindre än att han bjöd sin enda familjebekantskap på en liten fest.

Han skyndade hem till Pålssons och diskuterade saken med kusin Signe.

Den unga damen var i högsta grad med på allt, som kusin Tom föreslog. Ärendet gick nu närmast till tant. Denna förklarade, att farbror inte brydde sig om något annat uteliff än att spankulera omkring på gatorna. Härmed var han för närvarande sysselsatt, och när han kom hem, lade han patience eller läste Svenska Familj-journalen — man bör besinna, att detta inträffade i slutet af 1880-talet. Farbror skulle man alldeles lämna ur räkningen — det var han van vid.

Hvad henne, tant, beträffar, var hennes närvaro i hemmet oundgänglig, jungfrun kunde ju annars vända upp och ner på hela huset. Nej, Tom och Signe skulle göra sällskap ut ensamma. Fru Pålsson föreslog, att de skulle gå på operan. Det var en ädel och moralisk förströelse, enligt hvad hon hört sägas, ty själf hade hon ingen erfarenhet af saken.

Signe åhörde under en liflig rodnad sakens utveckling. Att gå ut ensam med kusinen var ju en riktigt uppskakande affär, hvilken hon aldrig skulle vågat själf föreslå, men i hvilken hon nu fogade sig utan ett försök till motsägelse.

Tom kände föga till operan, hvilken han aldrig brukade besöka. När han ville bereda sig en förströelse utomhus, gick han i Berns och åt en 75-öres sexa tillsammans med någon

olycksbroder inom gratistjänstgöringens fack, eller ock slog han käglor på Strömsborg eller gick ut till Alhambra varietéteater och betraktade negerkomiker, blånatrare och jonglörer. Men han ansåg operan vara en mycket högt stående institution, hvilken särskildt passade som tidsfördrif vid högtidligare tillfällen, då det gällde att visa sig gentil.

Han och Signe traskade sålunda i väg till Gustaf Adolfs torg, där han köpte två biljetter till fjärde raden. Tom var en sparsamt anlagd natur, och han visste, att äfven Signe hade små pretentioner.

Man pustade sålunda uppför de trånga trapponerna till gamla operans näst öfversta våning och slog sig ner i en af fjärde radens fondloger.

Orkestern gnisslade och gnällde en stund med de olika instrumenten, hvar på uvertyren började och ridån gick upp. Utom Tom och Signe sutto en del allvarliga och tystlåtna människor, mestadels äldre herrar, i logerna rundt omkring. Det var musikkännare, hvilka kunde hvarenda not utantill, men ändå återhörde musiken med girig tillfredsställelse.

Det blef mörkt i salongen och man började sjunga på scenen. De rundt omkring sittande gamle herrarnes ansikten antogo ett lycksaligt uttryck. Ibland utgick från deras mun ett "ack!" eller ett "O, så gudomligt!" och dylika utrop af en öfversvallande förtjusning. Tom intogs ungefär af samma känsla som man kan antaga, att en negergosse från Söderhafsoarne skulle erfara, ifall han blefve inbjuden på en kungabal på Stockholms slott. Han skulle förmodligen känna sig en smula ensam.

Under inflytande af denna ensamhetskänsla gled Tom närmare Signe, och likasom två personer, hvilka vandra allena på en obekant klippstig, gärna söka hvarandras stöd, grep han plötsligt hennes lilla hand och tryckte densamma. Hon i sin ordning tycktes ha kommit in i samma tankegång och fattats af samma sinnesstämning, ty hon besvarade hans handtryckning.

Under mellanakten sade de icke ett ord om detta, och sanningen att säga icke heller om operans innehåll. De pratade hastigt och nervöst i munnen på hvarandra om alla möjliga hvardagliga ämnen, skridskofärder, kalkåkning och konstmärkning, i hvilken Signe var specialist. Men sakkännarne sågo förebrående på dessa tanklösa ungdomar, för hvilka det heligaste af allt, nämligen operamusik, tycktes vara alldeles främmande.

I andra akten sutto de en lång stund lyssnande till musiken och betraktande scenerierna. Så började det fruntimmer, som hade mest att sjunga af alla i pjesen uppträdande, att föredraga en lång och krånglig aria, hvilken aldrig tycktes vilja taga slut och under hvilken hennes ansikte utförde en serie af olikartade grimaser. När arian var slut, drog notarien en suck af belåtenhet, under det han såg på Signe, hvars ansikte hade ett uttryck af genomgången pröfning.

Då, likasom genom en tyst öfverenskommelse, började hela publiken att applådera. Taket höll på att lyftas, och de gamla musikurvarmarne förde ett lefverne, så att det unga paret måste hålla för öronen.

Liksom gripna af en gemensam känsla af samhörighet, fattade Tom och Signe hvarandras händer och blefvo så sittande till slutet af akten, under det de utväxlade handtryckningar af hemligt förstånd.

Under mellanakten var samtalet tämligen innehållslöst. "Här är varmt!" sade Tom. "Jag tycker detsamma," hviskade Signe och fläktade med näsduken.

Under tredje akten sutto de båda ungdomarna stillsamma och kapprika samt tittade hvarken till höger eller vänster, utom ett ögonblick, då Tom kom att betrakta Signes ansikte och fann detsamma öfverdraget af en skimrande rodnad. "Jag tror vi går," hviskade hon i detsamma. "Det är visst strax slut," och under musikvännernas ogillande hyssjningar aflägsnade sig det unga paret midt i en stor koloraturaria.

Under hemvägen mot Söder talade Signe mestadels ensam, under det Tom tycktes mycket tankfull. Framkomna till Bengt Ekenhjelmsgatan, mötte de herr Pålsson i närheten af porten. Han berättade, att sedan han läst Familj-journalen och "Seseman" gått ut tre gånger å rad, hade han lämnat hemmet för att möta ungherrskapet. Han bad Tom stiga upp för att taga en smörgås. Tom svarade, att han inte var hungrig.

— Kom åtminstone och tag en grogg. Det mättar visserligen inte, ehuru det är många, som lefva af den födan.

När de smuttat på groggen, frågade herr Pålsson plötsligt:

— Hvad hette operan, som de gaf i kväll?

— Ja, hvad hette operan, Signe? — genmålde Tom.

— Du köpte ju affischen, Tom, fast jag tror aldrig du läste på den.

— Alltså, ni vet inte hvad den hette — fortsatte herr Pålsson.

— Jo, jag minns att de skulle ha gett "Trollflöjten" eller om det var "Faust" — började Tom. — Men det kom ut extra affischer, att det var ändradt och att de skulle spela det där andra.

— Det var det där andra jag ville höra namnet på — forfior den oförbätterlige bruksinspektorn. — Ni minns väl ändå hvad det handlade om?

— Jag tror att Signe berättar det där bättre än jag — förklarade Tom.

— Hur kan du inbilla dig det? — genmålde Signe förtrytsamt. — Jag har redan glömt alltsammans.

— Då ska jag tala om för er hur det förhåller sig — sade bruksinspektorn Pålsson. — Ni ä' kära i hvarandra. Förälskade människor äro både blinda och döfva. Jag har för öfrigt länge märkt något dylikt.

— Du har rätt, pappa — hviskade Signe.

— Farbror säger visserligen sant — utlät sig Tom.

— Då ska ni förlovfa er och inte längre gå och hymla med saken. Det där ska vi tala om närmare i morgon. Men på operan är det inte värdt att gå tills vidare.

Och därvid blef det.

* * *

De äro gifta nu, Signe och Tom. De besöka äfven nu ibland operan, men det är icke längre i deras gamla, för länge sedan rifna operahus.

De hafva aldrig lyckats få spaning på hvad det var för en opera de sågo eller rättare sagt icke sågo den där kvällen på fjärde raden, som var så bekväm för musikkännare och för älskande.

Det var en förlorad operakväll, fast dock icke alldeles förlorad.

Det händer aldrig numera, att de sväfva i okunnighet om, hvad det är för en opera som spelas. Sådant kan endast inträffa med unga förälskade.

De gifta hafva allt bättre förstånd.

*Undertecknad som jäg-
ast Grannes förvaltare,
amen densamma intem
alla anspråk på en god
biljet biljet drugg tröte- och
hullöit.*

*Jagoborg Vethelius
utg. af Lilla Hjertuden och
"Påbjörnen för hemmet"*

BYRÅKRATI.

MAN TALADE efter middagen om vårt lands politiska stillastående och om det formväsen, som utmärker vår förvaltning. Man gick illa åt byråkratien. Den utgör ett hinder för utvecklingen, påstår man. Den är fienden, som måste bekämpas.

En af herrarne, som hittills icke tagit del i diskussionen, blandade sig nu i samtalet. Med en något öfverlägsen min sade han:

— Byråkrati! Det är lätt att säga. En viss form måste ju dock alltid följas. Det skulle i själfva verket vara roligt att höra, hvad herrarne mena med byråkrati.

En af herrarna rodnade ända upp till den plats, där håret skulle börja.

— Det skall jag säga er, svarade han hetsigt. Vi affärsmän ha nog erfarenhet om hvad byråkrati är, i all synnerhet om vi äro importörer och ha med tullverket att göra. Hvad säger ni om följande, som händt mig? Det låter otroligt, men det är sant. För två år sedan fick jag bland andra varor in några lådor sardiner, som lades in på nederlag. Tiden kom, då jag behöfde min vara och jag bad att få den förtullad. Vederbörande tjänsteman slog upp i sina böcker. — Det måtte vara ett misstag, sade han. Ni har ingenting att förtulla. — Har jag inte? Tre lådor sardiner! — Nej, ni har ingenting! Jag blef naturligtvis förargad: — Det var besynnerligt, sade jag. Lådorna stå här. Ni kan se dem själf. Känn då på dem! Känn! Där äro de ju!

Tjänstemannen svarade lugnt:

— Det angår mig inte. Lådorna äro inte upptagna i våra böcker.

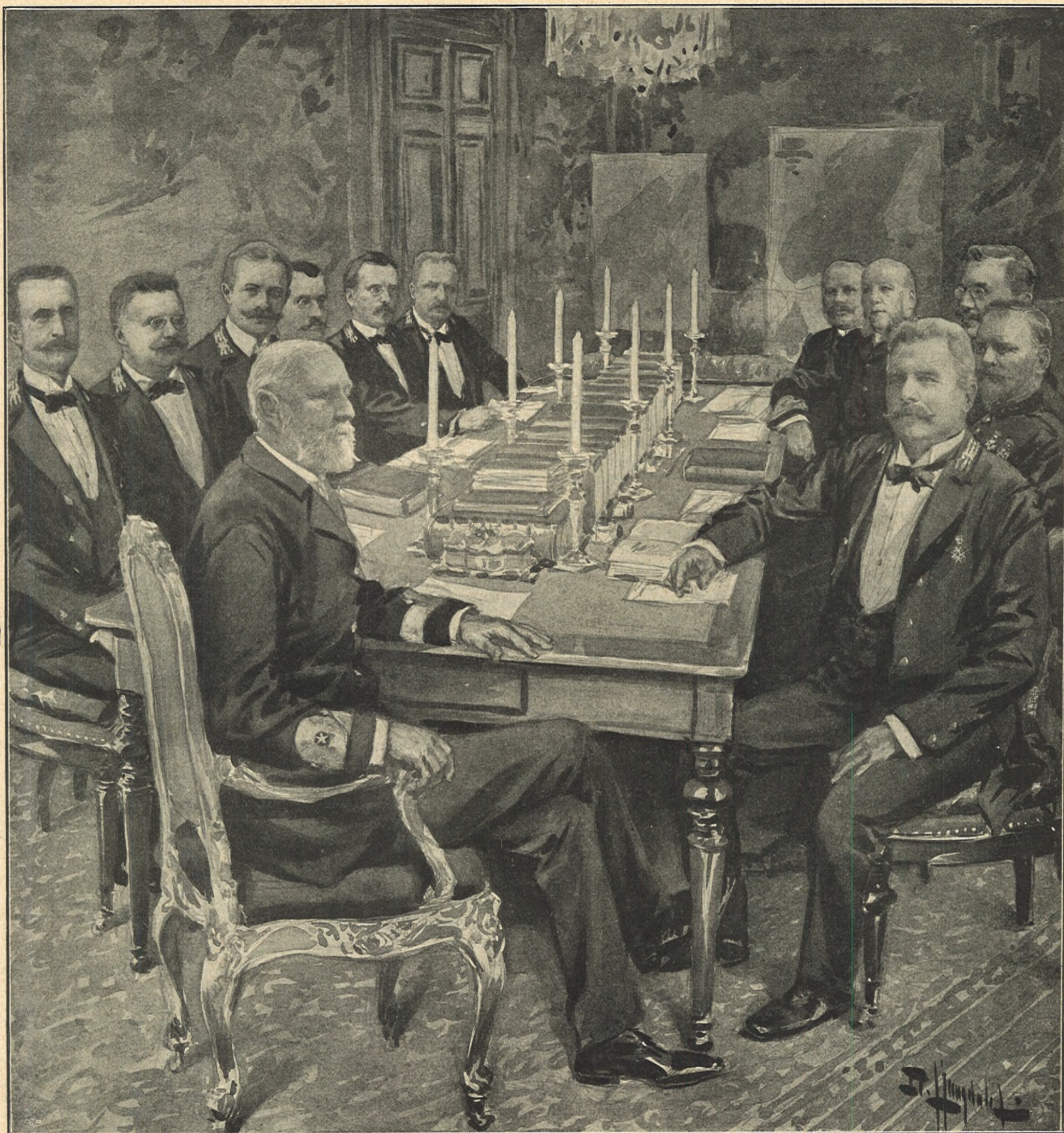
— Ni har naturligtvis glömt att föra in dem, sade jag. Det är en försummelse. Ett faktum är, att lådorna stå här och att de äro ställda till mig.

— Det måtte jag väl se, svarade han envist. Tror ni, att jag är blind? Men de stå inte upptagna i våra böcker. Ni har ingenting att förtulla!

Hvad skulle jag göra? Lådorna funnos. Vi sågo dem. I tre långa år sågo vi dem. I tre långa år kände vi dem. Ingen existens har blifvit bättre bekräftad än mina tre sardinlådor, men officiellt existerade de inte. För hvarje gång jag sökte att få ut dem, slog man upp i sina böcker och förklarade allvarligt, att de inte funnos. Hvad säger ni om det? Jag ljuger inte. Hvertenda ord är sanning. Till slut vände jag mig till generaltullstyrelsen, och på fjärde året fick jag äntligen ut mina sardiner, som nu verkligen inte existera längre, eftersom de äro uppätta.

Affärsmannen tystnade och vände sig till den öfverlägsne: — Kanske att ni nu vet, hvad byråkrati vill säga, sade han.

THORE BLANCHE.



H. M. KONUNGEN HÅLLER KONSELJ MED DEN NYA MINISTÄREN. ORIGINALTECKNING FÖR IDUN AF D. LJUNGDAHL.

TILL HÖGER OM KONUNGEN STATSMINISTERN K. STAAFF. BAKOM HONOM KRIGSMINISTERN L. TINGSTEN, KONSULTATIVA STATSRADET FRIH. E. T. MARKS V. WÜRTEMBERG, SJÖMINISTERN L. SIDNER OCH CIVILMINISTERN P. A. V. SCHOTTE. TILL VÄNSTER OM KONUNGEN UTRIKESMINISTERN E. TROLLE. BAKOM HONOM FINANSMINISTERN E. BIESÈRT, JORDBRUKSMINISTERN GÖSTA TAMM, KONSULTATIVA STATSRADET J. HELLNER, ECKLESIASTIKMINISTERN F. BERG OCH KONSULTATIVA STATSRADET D. BERGSTRÖM.

DEN NYA MINISTÄREN.

DEN I DAGARNA nyutnämnda regeringen består af följande medlemmar: stats- och justitieminister: statsrådet *Karl Staaff*; utrikesminister: Sveriges sändebud i Köpenhamn *Eric Trolle*; krigsminister: öfverste *L. Tingsten*; sjöminister: konteramiral *L. Sidner*; civilminister: landssekreteraren i Karlstad *P. A. V. Schotte*; finansminister: statsrådet *E. Biesert*; ecklesiastikminister: folkskoleläraren *Fridtjuv Berg*; jordbruksminister: hofstallmästaren

Gösta Tamm; konsultativa: justitierådet friherre *E. T. Marks von Würtemberg*, byråchefen för lagärenden *J. Hellner* och fl. d:r *David Bergström*.

Eric Birger Trolle, född 1863, son af kammarherre Carl Axel Trolle, har gjort sin karriär inom utrikesdepartementet och anses vara en utmärkt diplomat. Ludvig Sidner, sjöministern, född 1851, är en af vår flottas bästa krafter. Per Axel Victor Schotte, den nye civilministern, född 1860, har namn om sig att vara en utmärkt ämbetsman och en arbetsmänniska af första rang. Fridtjuv Berg, eckle-

siastikministern, född 1851, är bekant öfver hela Sverige som en af folkskolans yppersta representanter. Som jordbruksminister anses Gösta Tamm, född 1866 och son af förre öfverståthållaren, vara synnerligen lämplig, när han är en af vårt lands såväl teoretiskt som praktiskt skickligaste jordbrukare. I E. T. Marks von Würtemberg, Johannes Hellner och David Bergström slutligen räknar regeringen tre rådgifvare af modern läggning och med djupa insikter i sina respektive värf.

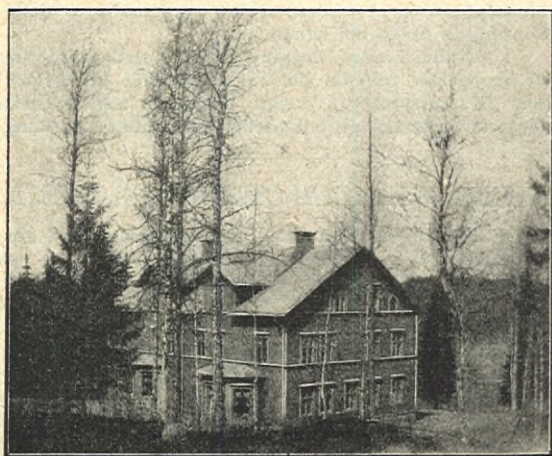


SKOLHUSET.

LUNDSBERGS PRIVATSKOLA.

EN KRAFTIG LÄNK i den utvecklingskedja, som karakteriserar vårt svenska skolväsende under det senaste decenniet, särskildt hvad de högre läroanstalterna angår, är Lundsbergs privatläroverk i Värmland, en af de få skolor i Sverige, som äro grundade på det s. k. internatsystemet. Principen är hämtad från de engelska "Private Boarding-Schools", hvilka som bekant där äro ganska allmänt förekommande. Fördelarna af ett dagligt umgänge, såväl inom som utom skolan, lärare och elever emellan äro många. Bättre uppsyn och vård kan ägnas gossarna, hvarjämte förtroendet för lärarna och den ömsesidiga samhörighetskänslan stärkas. Genom undervisningsformer, hvilka så mycket som möjligt ansluta sig till de af moderna, vetenskapligt bildade pedagoger och läkare förordade samt genom ett i nära samband med skolarbetet stående idrotts- och sportslif söker skolan att fylla sin uppgift, nämligen att såvidt möjligt allsidigt söka utbildna sina lärjungar i såväl psykiskt som fysiskt hänseende. Belägen som den är i en af Värmlands härligaste trakter två och en half mil från Kristinehamn på sluttningen till den vackra Hällsjön midt bland lummiga björkar och tät barrskog, har den ock en god förutsättning att vinna detta sitt mål.

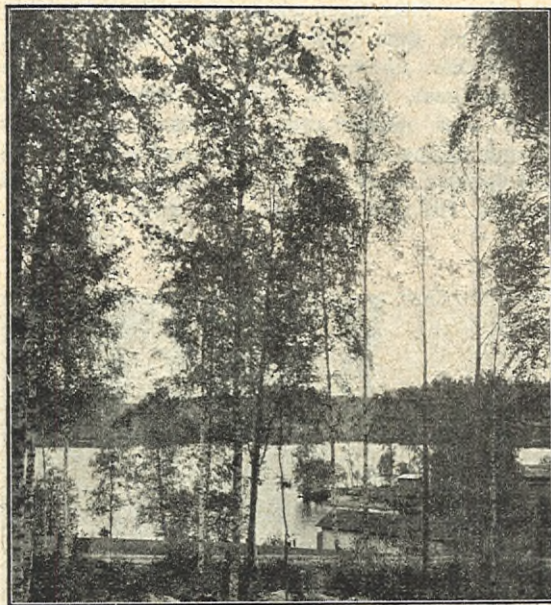
Det är nu snart tio år sedan första steget togs till bildande af denna läroanstalt, hvilken för närvarande är i stånd att mottaga och meddela undervisning åt cirka 90 elever. Grundläggaren och upphofsmanen var svensk-engelske grosshandlaren William Olsson, hvilken fortfarande är skolans ekonomiska stöd. Tack vare hans intresse och frikostighet har den vuxit ut till hvad den för närvarande är, nämligen ett 8-klassigt läroverk med 2 gymnasialklasser, hvilka från och med nästa läsår komma att ökas med ännu en. Gymnasiet är, i händelse skolan erhåller dimissionsrätt, närmast afsedt att i likhet med statens läroverk förbereda för studentexamen. Om allt går lyckligt, torde det alltså ej dröja så länge, innan Lundsbergs skola får glädjen se elever lämna an-



BJÖRKE.

stalten med "hvita mössan". Utvecklingen har gått raskt. Början gjordes med mindre än ett 10-tal gossar och en lärare, nämligen nuvarande rektorn Fritz Danielsson, som allt sedan skolans begynnelse med nit och skicklighet satt in sina krafter i dess tjänst.

Det ständigt ökade lärjungeantalet har gjort, att man ansett nödvändigt bygga upp det ena elevhemmet efter det andra. För närvarande finnas tre sådana, utom det första "Melltorp", som nu är rektorsbostad, nämligen "Forest Hill", "Björke" och "Gransäter", uppförda i nu nämnd ordning. Hvad inredningen beträffar är den öfverallt den bästa, ingenting har sparats för att göra det så pråktigt och trefligt som möjligt för de unga, som här äro i tillfälle att få sin uppfostran. Förutom nödiga rum för personal finnes i hvarje hem jämte matsal en större salong eller samlingssal, där man kan sysselsätta sig på lediga stunder med dels läsning af tidningar eller böcker, på hvilka är god tillgång, dels ock med musik och alle-



UTSIKT ÖFVER HÄLLSJÖN FRÅN FOREST HILL.

handas slags spel såsom bräde, shack, "räf" m. m. På ett af hemmen har man t. o. m. en större grammophon, som en af gossarnes föräldrar välvilligt skänkt, naturligtvis till stor förtjusning för emottagarne. För dem, som syssla med fotografi och slöjd, finnas inredda särskilda mörk- och slöjdrum. Hvad lärjungarnes fördelning på de olika hemmen angår, så komma denna termin 35 på Gransäter, 27 på Forest Hill och 27 på Björke. 2—5 gossar bo i hvarje rum, beroende på rummens och respektive innehafvares storlek. Upplýsningen af alla lokaler m. m. hörande till skolan sker med elektriskt ljus, hvarigenom eldfaran natur-



FOREST HILL.



REKTORSBOSTADEN.

ligtvis i betydlig grad minskas. Hvarje hushåll förestås af tvänne föreståndarinnor. Från matlagningen äro dock hemmen befriade, i det denna sker i s. k. centralkök, från hvilket maten sedan hämtas. Bakning äger rum i särskildt bageri, på grund af de stora mängder bröd och skorpor som dagligen konsumeras.

För att något tala om dagordningen vid skolan, så ställer den sig på ungefär följande sätt. Redan kl. 6.50 f. m. "purras" de sött sofvande gossarne af tjänsteflickan, som, följande sina instruktioner, så godt sig göra låter söker få lif i dem. Någon uppstigning blir dock i de flesta fall ej af förrän kl. 7, hvilket är det allra senaste för att man ej skall gå miste om chokladen, som drickes i matsalen precis kl. 7.10. Vid detta tidiga morgonmål är bordssamtalet ganska minimalt, man låter i stället "maten tysta munnen" och inmundigar skorpor i väldiga kvantiteter. Femton skorpor pr man anses som normal ranson! Visserligen kan det nog vara svårt att ibland medhinnna detta beaktansvärda antal, ty längre än till 7.25 får ej chokladdrickningen pågå; tjugo minuter före åtta ringer nämligen skolklockan till morgonbön. Efter bön vidtagna omedelbart lektionerna och pågå till 1/2 10 med en kvarts rast, hvarefter frukost serveras. Hur lätt och bekvämt skulle det ej kännas att våt och smutsig om fötterna vid hemkomsten få gå in i salen utan vidare och låta sig maten väl smaka! Men nej, i korridoren står alltid "vakt", kontrollerande att ingen vågar kila in utan att först ha bytt om. Så svårt detta ofta kan kännas för en hungrig pojke, är det dock ett nästan nödvändigt skyddsmedel ej blott mot snufva och förkylning, utan äfven för golf och möbler, som annars inom kort ohjälpligen skulle förstöras af den våldsamma behandling, som de senare åtminstone ofta få undergå.

Till frukost fås alltid välling och någon kött-rätt. Alla sitta vid ett och samma bord, hvars dimensioner således ej få vara af minsta slaget. Vid ena ändan presiderar husmodern och vid den andra "husfadern", som den af lärarne kallas, hvilken har högsta uppsikten öfver gossarna inom hemmet. Redan efter en timma eller kl. 1/2 11 vidtager skolarbetet ånyo, men så äro också lektionerna för dagen slut redan



SALONGEN PÅ GRANSÄTER.

kl. 1.15. Tiden till middagen, som under den ljusa årstiden intages först kl. 3,45, upptages mest af sport, hvilken som bekant utgör en väsentlig punkt på skolans program. Den är



utaf många slag. En dominerande roll intages af fotboll, i hvilken täflan hvarje höst går af stapeln om ett till de tre hemmen skänkt vandringspris. Täflingar äga ock årligen rum i rodd, hvilken sport flitigt öfvas. I år har utanför det praktiska gymnastikhuset anlagts en ny tennisplan, som så ofta väderleken det tillåter REKTOR F. DANIELSSON, flitigt begagnas. För öfrigt användes gymnastiklokalen så godt som hvarje dag för samma spel. De mindre gossarne sysselsätts under sporttiden, antingen med fotboll eller s. k. långboll. Alla obligatoriska öfningar ske under lärares öfvervakande och deltagande. Äfven i arbetet att hålla snyggt och prydligt på skolgården och kring hemmen få lärjungarna hjälpa till liksom ock i att bära upp ved på sina rum o. s. v. En botanisk trädgårdsförening, gemenligen kallad "Potatis", har bildats och sysselsätter sina medlemmar med trädgårdsskötsel, rödjning i de vackra björkdungarna, anläggande af sandgångar, rabatter m. m. Vår bild är just tagen från en sådan arbetsstund och visar, huru de små piltarne hålla på att knoga i sitt anletes svett. En särskild höjdpunkt i denna förenings tillvaro är då lärare och medlemmar gemensamt dricka kaffe i det gröna, hvilket vanligen plägar ske någon gång i slutet af vårterminen.

Efter kaffet vid 5-tiden är fritid till kl. 1/2 6, hvarpå läxläsningen pågår till 1/2 8, då man ånyo är ledig. De som redan förut gjort ifrån sig sina skoluppgifter, sysselsätts inomhus vanligen med sällskapsspel o. d. eller ock med målning, glödritning, träsniderisöld m. m., som ju åtminstone nu före jul omfattas med lifligt intresse. Strax före höstterminens slut anordnas sedan utställningar af de förfärdigade arbetena och då är det naturligtvis en stor åra för det af hemmen, som afgår med segern.

Under vårterminens tidigare del är skid- och skridskosport de viktigaste idrottsgrenarna. Rikliga tillfällen till utöfvande af dem erbjudas också i traktens branta skogsbackar och talrika insjöar. Ibland företager "hela skolan" sådana utflykter, som äro mycket efterlängtade och uppskattade. Då och då bruka gemen-samma fester afhållas inomhus som behagliga afbrott i det dagliga skollifvet. Att gossarne t. o. m. ej äro främmande för Thalias konst bevisas bäst däraf, att under förra året ej mindre än två teaterpjäser uppfördes. En af dessa, Topelius' "Rinaldo Rinaldini", gafs på "Gransäter" och var utomordentlig lyckad. De små



CENTRALKÖKET.

skådespelarne skötte sig som verkliga artister på scenen, ehuru inom parentes sagdt ingen var fullkomligt säker på sin roll.

Klockan 8 serveras supé, då aptiten, lika litet som vid de föregående målen, förnekar sig. Hafre- eller risgrynsgröt hör nämligen till favoriträtterna för de flesta och för de öfriga tar nog magen ut sin rätt ändå. Tolf (12) skedar gröt för en ensam pojke hör ej till sällsyntheterna, utan snarare tvärt om. Sedan aftonbön efter kvällen hållits i salongen, gå de mindre gossarne till sängs, under det de äldre få vara uppe och ha tändt ändå till 10. Efter denna tid är allt tyst och stilla till påföljande dags morgon.

Ja, så ungefär gestaltar sig lifvet vid Lundsbergs skola, och man har allt skäl att hoppas på dess utveckling i en god och sund riktning, så att de lärjungar, som efter avslutade studier lämna densamma, må bli sådana män, som i allt äro värdiga sitt fosterland. Säkerligen skola många af dem med glädje blicka tillbaka på sin skoltid och dess många glada stunder. Säkerligen skola de med tacksamhet tänka på dem, som satt dem i tillfälle att få vistas här under den tid, som för ungdomen är farligast, då de, afskilda från stadslifvet med dess mångahanda frestelser, gemensamt kunna hjälpa och skydda hvarandra i faror och svårigheter samt gemensamt odla hvarandras sinnen till allt, som är sant, godt och ädelt.

IVAR JONSSON.



ARBETE I »BOTANISKA TRÄDGÅRDEN».

VÅRA TEXTILA UTSTÄLLNINGAR.

HANDARBETETS VÄNNER inledde denna höst textilutställningarnas rad. Det var ingen stor exposition, som nu påkallade publikens uppmärksamhet, men det som bjöds, var i regeln värdefullt.

På paramentikens af föreningen framgångsrikt odlade område förekom en altarbeklädnad, komponerad för Arboga kyrka af arkitekten Falkenberg. Med stark färgverkan i blått och rött förenade den ett uttryck af värdig enkelhet i det af liljor komponerade mönstret. Fröken Skogmans talang representerades af ett tilltalande dörrdraperi i grönt och gult och från fröken Sjöströms konstförfarna hand förelägo bl. a. ett par flossamattor af växtfärgadt Färögarn, som i sina gråhvita skiftningar gjorde sig förträffligt.

Fröken Adelborg bidrog med en sofföfverklädnad, som verkade utomordentligt varm och färgskön; samma artist utställde äfven hautelisseväfnader, en portière, kuddar o. s. v.

Föreningen för svensk hemsöjå, som i våras hedrade sig med en alldeles ypperlig möbelutställning i form af ett helt hem, hade nu vid sin höstutställning en af arkitekten Wahlman komponerad matsalsmöbel i gult, afsedd för ett arbetarhem, vidare en bastant salsmöbel i rött, som föreföll nog så praktisk, ehuru frågan är, om icke den röda färgen i längden blir trötande. En förträfflig liten möbel var den af arkitekten Westman komponerade mörkgröna, lämpad för ett vardagsrum.

Bland de textila alstren funnos åtskilliga gardiner, som husmödrarna nog tilltalades af, och särskildt förtjäna framhållas ett par linnegardiner med fransar som enda utstoffer.

Af stort intresse voro profverna af växtfärgadt garn med exemplar af de olika växter, som användts vid färgningen, uppklistrade bredvid.

En nyhet, som föreningen sträfvar att införa i marknaden, äro handväfda kostymtyger. De väfvas af småböndernas hustrur och döttrar i Småland och förefalla att vara både starka och praktiska. Dessutom äro de naturligtvis betydligt billigare än de engelska tygerna.

På Aktiebolaget svensk konstslöjds nyligen avslutade utställning var det den estetiskt förfinade möbelindustrien, frambesvuren af hr Alf Wallanders trollstaf, som i en matsals-, en vardagsrums- och en skriffrums-möbel gaf prof på hvad modern möbelkonst nu till dags vill ge uttryck åt. Matsalsmöbeln af äkta mahogny har för ingen del något frapperande i fråga om form, men just den utomordentliga enkelhet i proportionerna förlämnar den ett, vi skulle vilja säga, klassiskt lugn. Skänken prydes af en mycket vacker, skulpterad fris af fröken Dahl. Möbeln till vardagsrummet, förfärdigad af björk, är härlig i sin ljusa ton, och stolsryggarna med sin intarsia af rosengranar af ypperlig effekt. Äfven skriffrums-möbeln är, trots sin mörka färg, tilltalande. Prätigt var likaså den af konstsmeden Forsberg smidda taklampan. På textilområdet väckte salongsgardinerna af siktduk förmlig sensation. Man skulle om desamma skönhet vilja använda uttrycket lyrisk.

Från Thyra Grafströms utställning är att ihågkomma fröken Fryckholms utsökt vackra soffor i svart furu med grön beklädnad, en charmant samling af vackra textila småsaker såsom kuddar, dukar m. m. Äfven fanns en kollektion spetsar, som i fråga om mönstrens skönhet och ett omsorgsfullt arbete väckte dampublikens berättigade förtjusning.

FLAGGHYLLNINGEN I LANDSORTEN.

VÅR RENA FLAGGAS invigning i landsorten har på en del håll sammanslagits med firandet af Gustaf Adolfsminnet den 6 november. Sålunda ägde nämnda dag i Göteborg en imponerande flagghyllning rum kring Gustaf Adolfsstoden, hvarvid ett flaggtåg af folkskolebarn var högtidens främsta moment.

I Sundsvall var flagghyllningen på Gustaf Adolfs dödsdag likaledes af storslagen art.

Kl. half 12 på dagen tågade högre allmänna läroverkets, flickskolans samt folkskolornas elever, företrädda af Sundsvalls militära Skytteförenings musikkår samt allmänna läroverkets fana från skolorna Köpmangatan och Esplanaden ner öfver till stora torget, där de ordnade sig framför Stadshusets fasad.

Väldiga människomassor under en skog af paraplyer fyllde större delen af torget, som ej upptogs af deltagare i flaggtåget.

Framför stora ingången till stadshuset hade rests en tribun, där musiken och sångarne togo plats, ommarad af en flaggborg, uppuren af elever från såväl läroverket som flickskolan och folkskolan.

Kl. 5 minuter före 12 började klockorna i stadens kyrktorn att ringa och fortsatte härmed till kl. 12, då första kanonskottet af den svenska lösen ekade från salubatteriet uppe vid vattenledningsborgen. I samma ögonblick slog musiken en kraftig trumhvirvel, och å de hittills nakna flaggstängerna å hustaken och å gårdarna staden rundt började de blågula dukarna sakta och majestätiskt glida till våders. Från balkonger och verandor rundt torget vajade i samma ögonblick äfvenledes den blågula flaggan. Detta var måhända festlighetens mest högtidliga och stämningsmättade ögonblick.

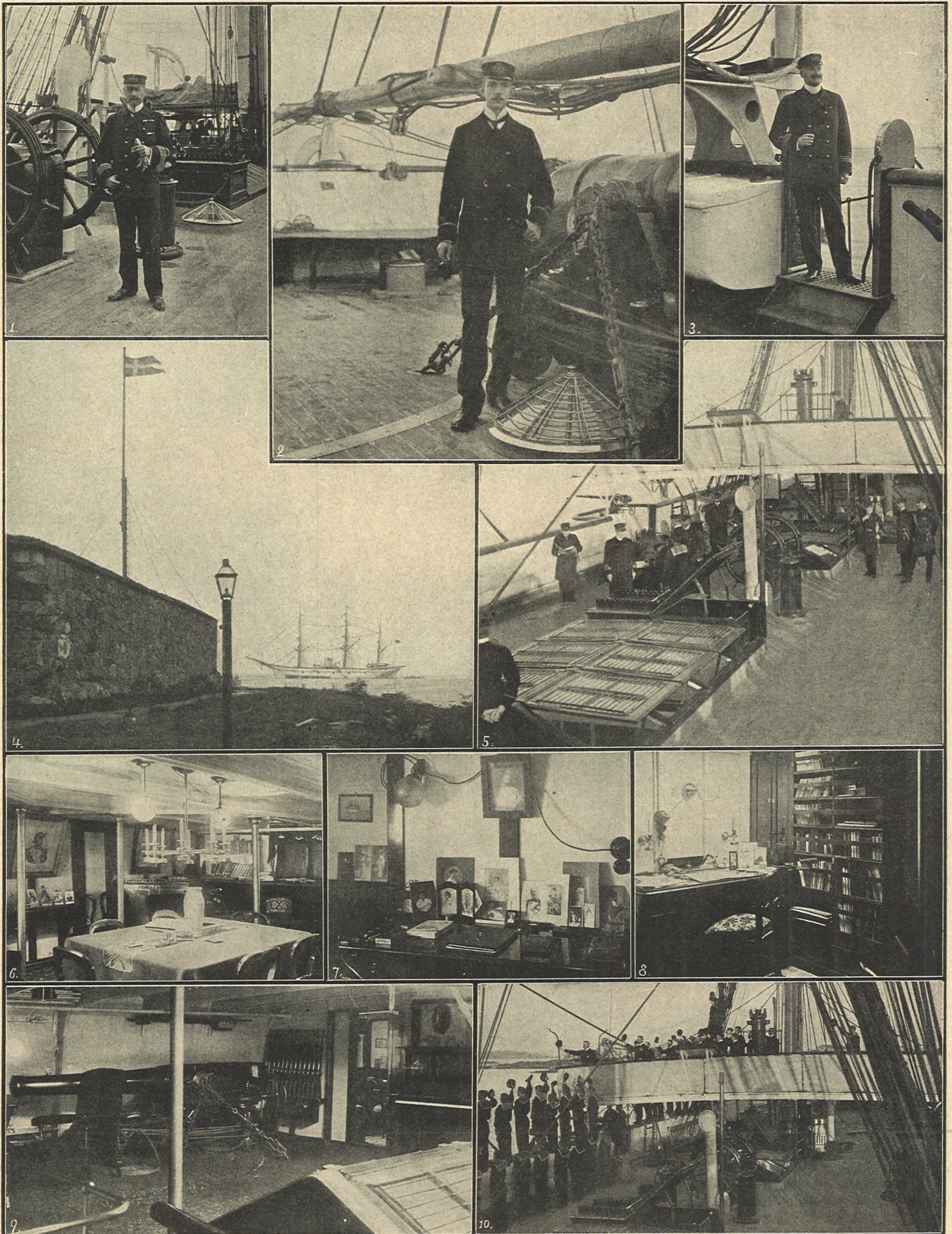
Vid andra kanonskottet uppstämde musiken och sångarne »Vår Gud är oss en väldig borg», i hvilken sång den samlade menigheten mangrant deltog, under det kanonernas åskor brakade uppe från vattenledningsborgen.

I Karlskrona var det särskildt 6:te novemberminnet, som blef föremål för en mindre vanlig manifestation, i det skeppsgossekåren därstädes anordnat en fest i kårens gymnastiksal, hvarvid bland annat förekommo af skeppsgossarne utförde tablåer med motiv ur hjältekungens bragdrika lefnad m. m.

I Sköfde firades flagginvigningen med paradering af trupperna framför den nu fullbordade Lifregementets husarers ståtliga kasärn, medan de rena svenska färgerna hissades på militäretablissemmentets flaggstång.

PRINS WILHELM OMBORD PÅ FREJA.

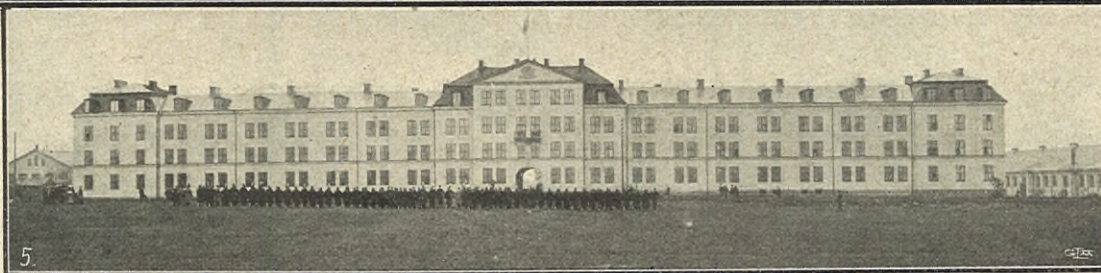
I DESSA DAGAR anträder prins Wilhelm med korvetten Freja en långtur till Medelhafskusterna och åtskilliga andra platser i och för sin sjömilitära utbildning. Först anlöpes Madeira, sedermera sättes kurs på Gibraltar och därefter går färden till Tunis, Alexandria, Konstantinopel, Piræus, Neapel, Dortmund, Strömstad och tillbaka till Karlskrona. Färden kommer att vara omkring 6 månader. — Å annat ställe i dagens nummer återfinna våra läsare en intressant bildserie från korvetten och dess bemanning, tagen för vår räkning strax före affärden.



PRINS WILHELMS SJÖMILITÄRA UTBILDNING. KORVETTEN FREJAS EXPEDITION TILL MEDELHAFSKÜSTERNA. FOTO FÖR IDUN AF V. EURENIUS, KARLSKRONA. 1. FARTYGETS CHEF, KOMMENDÖRKAPTEN A. EKSTRÖM. 2. PRINS WILHELM. 3. SEKONDEN, KAPTEN R. G. LIEPE. 4. FREJA PÅ KARLSKRÖNA REDD. 5. UNDER INMÖNSTRINGEN 6. CHEFENS HYTT. 7. PRINS WILHELMS HYTT. 8. SEKONDENS HYTT. 9. VAPENRUMMET. 10. AMIRALEN LÄMNAR KORVETTEN EFTER INMÖNSTRINGEN.



DEN 6 NOVEMBER OCH FLAGGFESTERNA I LANDS-ORTEN. 1. FOLKSKOLEBARNENS FLAGGTÅG TILL GUSTAF-ADOLFSSTATYN I GÖTEBORG. OLGA RINMAN FOTO. 2 O. 3. SKEPPSGOSSEKÅRENS I KARLSKRONA FESTTABLÅER DEN 6 NOV. GUSTAF II ADOLF LAND-



STIGER PÅ RÜGEN. SVEA HYLLAS. KARL KARLSON FOTO. 4. FLAGGFESTEN I SUNDSVALL FRAMFÖR STADSHUSET DEN 6 NOV. ADELE KINDLUND & C/O FOTO. 5. FLAGGINVIGNING VID LIFREGEMENTETS HUSARERS NYA KASERN I SKÖFDE. P. A. ERIKSEN. FOTO.

UR DAGSKRÖNIKAN.



HILDA AF TROLLE.

ÅTTIO ÅR fyllde den 21 sistlidne oktober Hilda af Trolle, änka efter den år 1886 aflidne bekante skriftställaren och f. d. sjö-officeren Henrik af Trolle. Den vördnadsvärda gamla är nämligen född den 21 oktober 1825. På moder-net härstammar hon från de i vår odlings historia väl-kända Schlyterska och Wäh-linska släkterna, fadern var kyrkoherden i Listerby för-samling af Lunds stift, filo-sofi jubeldoktorn Magnus Sjöberg.

Änkefru af Trolle äger stor beläsenhet och djupt

litterärt intresse samt var under sin mans lifstid hans litterära smakråd.

Hon tillbringar sin ålderdom hos sin yngsta dotter Elisabeth och hennes man kyrkoherden i Östra Ny pastorat Martin Wetterling.

FRÅN DEN STORA REVOLUTIONENS LAND. Den massresning, som nu framkallat de oväntade om-störtningarna i Ryssland och hvaraf det arma ryska folket hoppas, att ett humanare, rättvisare och kärleksfullare tidsskede skall framgå öfver det stora ryska riket, är som bekant resultatet af den ryska intelli-gensens hemliga arbete sedan långt tillbaka.

Konstnärer, författare, vetenskapsmän, unga entu-siastiska studenter — alla ha de omärkligt låtit en stråle af kunskapens ljus tränga ned i den ryska bon-dens stuga ute på steppen, hos fabrikernas arbets-slafvar inne i städerna, hvarigenom de pinade män-niskorna börjat tänka öfver förhållandena och slutligen gripits af upprorets storm. En rysk konstnär, Bogdanof-Bielski, har med sin pensel framkallat en bild af det väldiga upplysningsarbete, som under skenbart enkla former bedrivits mångenstädes i tsarriket.

Vi föras in i en torftig rysk skollokal på lands-bygden. Några studenter och professorer ha där sam-lat omkring sig ett antal män, kvinnor och barn från byn och för dem läsa de högt ur populärvetenskapliga verk, då och då afbrytande läsningen för att förklara och utlägga det lästa.

Det är en bild bland många, som visar, hur revo-lutionen förbereds i Ryssland.

GUSTAF ADOLFSDAGENS FIRAN-DE BLAND SVENSKAR I KÖPEN-HAMN. BREF TILL IDUN.

Köpenhamn i november 1905.

DEN STÄMNINGSVÅG, som den 1:sta november d. å. drog öfver vårt älskade fädernesland, har ej lämnat oss svenskar, boende i främmande land, oberörda. Med hänfödda hjärtan tyckte vi oss höra ekot af kanonernas dån, klockringningen och hurraropen, som i den disiga novembermorgonen hälsade den rena blågula duken, när den på otaliga platser hissades i vår sköna hufvudstad och eljes öfver hela landet. Vi tyckte oss se vår älskade monarks resliga gestalt på slottets altan, hälsad med beundran och vördnad af tusentals trogna undersåter. Och vi hade så gärna velat vara med. — Känslorna blefvo för mäktiga och stämningen måste taga sig uttryck, och detta skedde den 6 november, då den svenska kolonien i Köpen-hamn samlades till en högtidlig vespergudstjänst i den åldriga Garnisonskirke, som förhyres till de svenska gudstjänsterna hvarannan söndag. Det var första gången svenskar här samlats till en offentlig gemen-sam fest, och denna har i hvarje hjärta lämnat ett



HUR MAN FÖRBEREDER REVOLUTIONEN. RYSKA STUDENTER UNDERVISA DEN RYSKA ALLMOGEN. EFTER EN TAFLA AF BOGDANOF-BIELSKI.

varaktigt intryck af fosterlandskärlek och pietet för konungabus och den återvunna, gamla minnesrika svenska flaggan.

Kl. 8 på aftonen var hvarje plats i det stora templet fylldt uteslutande af svenskar. Hvarthän man såg, mötte blicken kända ansikten ur kolonien; i koret syntes medlemmar af beskickningen och konsulatet samt medlemmar i styrelsen för den för fyra år sedan bildade, men nu af händelsernas tvång upplösta understödsföreningen för behöfvande svenskar och normän i Köpenhamn. Vid dörrarna utdelades text till den liturgiska vespergudstjänsten samt ett litet blad, som öfverst pryddes af den nya svenska flaggan och i öf- rigt innehöll fosterländska sånger.

Nu brusar orgelns mäktiga toner under kantor Ib- sens skickliga hand, hvarefter den egentliga liturgiska gudstjänsten börjar. Sedan den vokala delen af högtiden var till ända, gaf pastor Widner en skildring i breda, kraftiga drag af den store hjältekonungens lif, från den stund han med den lilla tronföljerskan på armen sade sitt farväl till ständerna, till den dimmiga novembermorgonen på Lützens slagfält, då han gaf sitt lif för ett stort och högt mål.

Vid gudstjänstens slut uppmanade pastor Widner de närvarande att stanna för att anteckna sig på utlagda listor såsom medlemmar i den blifvande svenska understödsföreningen samt välja kommitté för val af styrelse och utarbetande af stadgar.

Priset för manlig medlem var satt till 3 kr. och för kvinnlig till 1,50 kr. pr år. Stor anslutning tycktes uppmaningen vinna, ty män och kvinnor troppade upp i koret för att anteckna sina namn och gifva sitt lilla bidrag till det behjärtansvärda ändamålet — att hjälpa nödlidande landsmän här i främmande land.

Påföljande dag stod högtiden refererad i hufvud- stadsbladen härstädes, och i ett af dessa lästes bland annat: "Gudstjänsten för- rättades af pastor Widner, denne präst, som ej har råd att hafva egen kyrka." Ja, det är sant, att han ännu ej har råd att hafva egen kyrka; men dessa ord för- anleda mig att säga några ord om den svenske präst- ens arbete härnere. Som ett mål har han satt sig före att gå i spetsen för in- samlandet af medel till en svensk kyrka, och i en ej allt för aflägsen framtid hop- pas vi kunna få samlas i eget

tempel för att på svenskt tungomål få fira våra guds- tjänster. Till detta uppgår kyrkobyggnadsfonden till 75,000 kr., hvaraf fyra frikostiga svenska gifvare bi- dragit med 10,000 kr. hvardera. 75,000 kr. är ju en vacker summa, men huru mycket behöfves ej ännu, tills templet står färdigt! En stor del af detta belopp är insamladt af fattiga svenska män och kvinnor här- städes genom bössor och 10-öreskort etc.

Detta är nu en sida af arbetet, på hvilket pastor Widner sätter in sin kraft. Sedan har han självård bland sjömän och här boende fattiga svenskar, före- drag och föreningsmöten i en därtill förhyrd lokal — allt gående ut på att samla och rädda, hvad räddas kan af skeppsbrutna och nödlidande landsmän samt upplifva och uppmuntra den otaliga mängd af arbe- tande och sträfsamma tjänsteflickor och arbetare, som lämna fädernejorden och hamna här i Köpenhamn, där tusen faror lura på den unge och oerfarne liksom i de flesta storstäder.

Skulle någon känna sig hågad att hjälpa oss i ar- betet, mottages minsta skärf till kyrkobyggnaden med stor tacksamhet af kyrkoföreningens skattmästare, grosshandlar A. Karlsson, Frihavnen, Köpenhamn.

A. S—n.

LEONORA KRISTINA ULFELDT. EN HISTORISK MINNESBILD FÖR IDUN AF HANS EMIL LARSSON.

(Forts. från förra numret.)

OAKTADT DELTAGANDET i världslifvet och de moderliga plikterna mot en stor barn- skara fann Leonora Kristina alltjämt tid att arbeta på utvidgandet af sina kunskaper. "Hon hade lust att veta allting, också i medicinen", säger makarnes förtrogne vän läkaren Otto Sperling. Hon visade därvid så stor fördomsfrihet, att hon till och med öfvervar dissektionen af ett lik, något som då i nordn var aldeles nytt och af nästan alla sågs med skräck och af- sky.

Då konung Kristian låg på sin dödsbädd, yttrade han till sin dotter: "Jag har satt dig så fast, att ingen kan rubba dig." Den spå- domen gick ej i fullbordan, ty konungens död

kom att utgöra en vändpunkt i makarnas öden. Har hittills lyckan följt dem, åtminstone i yttre måtto, så komma nu olyckorna med allt star- kare slag.

Kristian IV:s äldste son hade dött, och konung blef nu Fredrik III. Såsom yngre son hade han känt sig ställd i skuggan af den mäktige Ulfeldt, som äfven vid hans faders död tillfogat honom allvarliga kränkningar och ej utan skäl misstänktes för att hafva ämnat ute- stänga honom från tronföljden eller åtminstone till fördel för sig själf såsom adelns hufvud- man nedbringa konungamakten till det minst möjliga. Men ett än mera djupt och allvarligt hat hyste den nya kraftfulla och maktlystna drottningen Sofia Amalia mot sina mäktiga fränder. Den fientliga stämningen mellan bägge de höga herrskapen gick därefter, att på en lös- aktig kvinnas angifvelser konungen misstänkte Ulfeldt för att söka förgifta honom och Ulfeldt misstänkte konungen att ha för afsikt att nat- tetid låta öfverfalla hans hus. Å bägge hållen var man på sin vakt, utan att den ene hade en aning om hvad den andre misstänkte honom



Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik, Vänersborg.

Försäljas i minut hos de flesta sko- handlande i riket.



PASTOR N. WIDNER.

MELLINS FOOD

bör användas såsom ersättning för modersmjölk, allt ifrån födelsen och utan farhåga, att den skall i någon grad verka skadligt icke ens på späda barn. Den kan gifvas omväxlande med modersmjölken.

Prof samt broschyr om barns uppfostrning gratis & franko från MELLINS FOOD Depot, Malmö.



”Jag heter Kenny, är 8 år gammal och har blifvit uppfödd med

MELLINS FOOD”.

rör, och de orimligaste rykten spriddes bland folket. Slutligen inleddes dock en rättslig undersökning, som till fullo visade beskyllningarnes och misstankarnes grundlöshet, men det gift de spriddt i det ömsesidiga förhållandet kunde ej härmed utplånas, och Ulfeldt ansåg sig på det grymmaste kränkt genom dessa händelser. En undersökning angående hans förhållande såsom ämbetsman hade äfven inleddts och nalkades nu sitt slut, och Ulfeldt fruktade väl icke utan skäl, hvad utgång målet skulle få, då befolkningen var förbittrad och konungaparet hatfullt fientligt. En natt lämnade Ulfeldt, följd af sin gemål, hemligen Köpenhamn och begaf sig till Sverige.

Hans enda tanke var nu hämnd på sina fiender, och han skydde ej att härför inlåta sig i stämplingar mot sitt land. Vid den svenska drottning Kristinas hof stod den lysande ädlingen i högt anseende. Leonora Kristina lefde i Stockholm tillbakadraget, deltog ej i hoflivet eller sällskapslivet, utan sysslade med sina studier. I sin mans stämplingar har hon sannolikt ej deltagit, äfven om hon såg sin mans uppförande med hans egen politiska uppfattning.

Ulfeldts förrådiska färd blef ej obekant i Danmark, och han stämdes att inför en herredag svara för att han olagligen öfvergifvit sin post. Då han ej infann sig, lades beslag på hans gods och rörliga förmögenhet, något som än mera bidrog att öka hans förbittring.

Det lyckades ej att förmå Kristina till krig mot Danmark, och Karl Gustaf vände sina vapen till en början mot Polen. Då det här syntes gå olyckligt för honom, synes Ulfeldt ha tänkt på en försoning med danske konungen. Det var i detta syfte som Leonora Kristina företog en resa till Danmark. Konungen vägrade att mottaga henne och än mer, då han fick veta, att hon hade viktiga handlingar med sig, utfärdade han befallningen att kvarhålla henne och främtaga henne hennes papper. Denna plan gick dock om intet på grund af hennes mod och beslutsamhet. Hon anade oråd och skyndade söderut. Men strax söder om Flensburg nåddes hon af amtmannens utsända, som befälde henne att dröja, satte en bom för vägen och reste vidare till nästa by för att där uppåda bönderna att kvarhålla henne. Under tiden kom äfven amtskrifvaren ”med två långa bössor i sin vagn” och ville förhindra resan. Hon höll en pistol för näsan på

amtskrifvaren och körde åstad. Det hade frusit under natten, och is låg på kanalerna vid sidan af vägen. Då hon kom till bommen öfver vägen körde hon djärft ut på isen, som lyckligtvis höll. I detsamma såg hon bakom sig två vagnar med fyra karlar väpnade med långa bössor komma körande; de talade med amtskrifvaren en stund och satte så efter henne i full galopp, och hon körde på allt hvad tyget höll. Vid byn kommo bönderna springande med prästen i spetsen, men kunde ingenting göra. Kapplöpningen mellan förföljarne och flyktingen fortsattes. Vid sidan af Leonora Kristinas vagn sprang en sadlad häst, och hon hade redan afkastat sin pälskappa för att kunna kasta sig upp på denna, om förföljarne vunno på henne. Lyckligen nådde hon dock inom hertigens af Gottorp område, och här höll hon stilla, betraktande förföljarne, som äfven stannade. Nu var hon utom deras våld.

Ändtligen syntes dagen gry för Ulfeldts hämndeplaner. Karl Gustaf tågade från Polen mot Danmark och Ulfeldt följde honom på hans segerlopp genom hans blödande fädernesland. Sitt hat fick han till fullo svalka, då han såsom den svenska kronans representant deltog i förhandlingarne om Roskildefreden, hvarigenom Danmark förlorade fem af sina provinser. Om han ej åsyftat annat än det danska konungaparets förödmjukelse, hade han kunnat känna sig tillfreds. Men ehuru en särskild paragraf i Roskildefreden bestämde, att allt hans gods skulle återgifvas honom jämte ersättning för liden skada samt att han och hans familj fritt finge vistas i Danmark, så var han ändå ej nöjd. Sannolikt hade han drömt om Danmarks förening med Sverige och sig själf såsom vice konung därstädes. Den betydliga ämbetsställ-

ning Karl Gustaf lofvat honom hördes också ej af, och snart är Ulfeldt misstänkt att smida planer mot sina nya vänner svenskarne.

I Malmö upptäcktes en sammansvärjning i syfte att bringa Skåne under Danmark. Ulfeldt med gemål bodde i denna stad, och en af de sammansvurne angaf honom såsom delaktig. Deras hus bevakades, och en särskild kommission skulle rannsaka angående beskyllningen. Nu fick Leonora Kristina rikt tillfälle att ådagalägga sitt mod, sin sinnesnärvaro och sitt skarpsinne. Redan före rättegångens början träffades hennes make af slag, så att han blef oförmägen att i ringaste mån sköta sig själf och ej kunde tala ett ord samt sålunda ej själf svara i målet. Leonora Kristina fick föra försvaret i stället. Utan att kunna rådgöra med sin man, utan någon annan vän och rådgifvare vid sin sida, utan kännedom och erfarenhet i rättegångsväsendets och lagens bestämmelser och former och ändå i fullt medvetande om det stora ansvar hon iklädde sig, då saken kunde gälla hennes makes lif, ära och gods, trädde hon fram för domstolen och förde försvaret på ett sätt, som väckte de ötvade och lärde juristernas förvåning och beundran.

Innan den slutliga domen fallit, hade makarne genom flykten undandragit sig den. En dag lät Leonora Kristina lössläppa i gården en del unghästar, de bevakande soldaterna skyndade till för att fasttaga dem, och under tiden märkte ingen en prästklädd man, som steg upp ur källaren och aflägsnade sig. Det var Korfits Ulfeldt, som nu någorlunda tillfrisknat. Leonora Kristina hade i makarnas sofkammare sönderbrutit några golfplankor, hjälpt sin man genom öppningen ned i källaren och ställt om att ett fartyg väntade på redan, som skulle föra Ulfeldt till Lybeck. Hur hon själf undkom är ej riktigt känt. Hon begaf sig till Köpenhamn för att söka bana väg till försoning. Här fann hon till sin förvåning sin gemål, som af dumdrighet eller kanske slöhet, alstrad af sjukdomen, gått rakt i sina fienders händer. Man hade blott inväntat Leonora Kristinas ankomst för att gripa bägge och de sattes nu i fängsligt förvar på Hammershus slott i Bornholm.

Deras egentliga vaktare var Bornholms guvernör generalmajor Fuchs. Han gjorde ej fångarnas lott mildare, en hård soldat som han var och mån om att vinna konungens gunst. Genom en vaktmästarehustru, som innestlade sig i Leonora Kristinas ynnest, sökte han utspionera henne, och då hon gick i fällan och utkastade planer till flykt, bemötte han fångarne på det brutalaste sätt och beröfvade Leonora Kristina ett dyrbart juvelskrin, äfven inneslutande bankanvisningar.

Någon benådning var ej att vänta, och den hårda behandlingen gjorde frihetens förlust än kännbarare. Men Leonora Kristinas dristiga och kraftiga ande kunde ej uppgifva hoppet om att återvinna fri eten, så länge någon möjlighet fanns. Hon utkastade en plan till flykt, hvilken under vintern förbereddes. En tjänare, som delade de fångnes cell, tillverkade åror af några trästycken, som funnos där.

(Forts.)



HARPISTEN FRÖKEN ASTRID YDÉN.

